

Мотиви

към

Закон за изменение и допълнение на Закон за енергетика

Законопроектът въвежда разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския Парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила на вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС. Част от предложените изменения и допълнения са свързани и с изпълнение на Реформа „Либерализация на пазара на електроенергия“ (C4.R8) и изпълнение на Реформа „Разработване на дефиниция и критерии за "енергийна бедност"" (C4.R3) от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България (НПВУ).

Разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/944 следва да бъдат въведени в националното законодателство до 31 декември 2020 г., като към момента в действащия Закон за енергетиката и подзаконовите нормативни актове, същите са частично транспонирани. На 19 април 2023 г. ЕК изпрати мотивирано становище по чл. 258 от Договора за функциониране на Европейския съюз, във връзка с което е наложително приемане на предложените изменения и допълнения към Закона за енергетиката, осигуряващи пълно и точно транспониране на разпоредбите на директивата.

С настоящия законопроект се предвижда пълна либерализация на пазара на едро на електрическа енергия до края на 2023 г. при запазване на битовите потребители на регулиран пазар до 2026 г. В предвидените изменения и допълнения се прекратява ролята на обществения доставчик на „Национална електрическа компания“ ЕАД (НЕК) и се премахват квотите на производители за регулирания пазар. В законопроекта е предвидено крайните снабдители на енергия, като доставчици на универсална услуга, да са задължени да снабдяват битовите клиенти и последните да не са задължени да сменят своя доставчик. По време на преходния период крайните снабдители и търговците ще снабдяват битови крайни клиенти по регулирани цени. Предвидено е крайните снабдители или търговци, които снабдяват битови клиенти, да закупуват до 60% от нужната им енергия на организирани търгове по дългосрочни договори, ползващи публична подкрепа под формата на финансови гаранции или разлики, с оглед хеджиране на риска и осигуряване защита от нестабилност на цените на пазара на електрическа енергия на битовите потребители (каквато ползват и в момента). Като общо правило е предвидена възможност за компенсирание на битовите клиенти за разходите за закупуване на електрическа енергия, в рамките на регулаторния процес за периода до 2026 г. Допълнително, регулираните цени за бита могат да се определят на ниво под себестойност за времето на действие на Регламент (ЕС) 2022/1854 от 6 октомври 2022 година относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията или при обявена от Европейската комисия криза на цените на електрическа енергия на регионално равнище или на равнището на целия Европейски съюз. В тези случаи се компенсират разходите на крайните снабдители и търговците на електрическа енергия за доставка на електрическа енергия по регулирани цени под себестойност.

Либерализацията на пазара на дребно на електрическа енергия е съобразена изцяло с Решение на Народното събрание от 11.11.2022 г., според което битовите крайни клиенти на електрическа енергия остават на регулиран пазар до 31 декември 2025 г., след което се осигурява постепенно пълно дерегулиране на цените на дребно за домакинствата, успоредно с пълната възможност за смяна на доставчика.

Законопроектът транспонира и разпоредби на Директива (ЕС) 2019/944, свързани с новите участници на пазара на електрическа енергия - граждански енергийни общности, активни клиенти и агрегатори. Също така се допълват мерки за защита на потребителите на енергийни услуги чрез възможност за сключване на договори с фиксиран срок и на фиксирана цена и на договори с динамична цена на електрическата енергия – за клиенти с инсталиран интелигентен измервателен уред.

Разработените предложения въвеждат дефиниция и критерии за "енергийна бедност" за домакинствата за целите на либерализацията на пазара и приоритетно третиране на попадащите в обхвата на дефиницията домакинства при финансиране на проекти за енергийна ефективност.